

КОНФЕРЕНЦІЯ
УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ВІТОНЬОРЛЕНД
РАДІ

• КРУП
БРАТЧИКІВ І СЕСТРИЧОК

(7)
К О Н Ф Е Р Е Н Ц І Я
У К Р А І Н С Ь К И Х П Л А С Т О В И Х О Р Г А Н І З А Ц І Й

В О Г О Н Ь
О Р Л И Н О Ї
Р А Д И

Ч: 12.

12. КРУГ БРАТЧИКІВ І СЕСТРИЧОК

Н Ъ Ю Й О Р К

Л И С Т О П А Д
1955

Т О Р О Н Т О

Ч И В Ж Е М А Є Т Е :
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД

25 - РІЧЧЯ НОВАЦЬКОГО РУХУ

Т. САМОТУЛКИ - СТАРОГО ОРЛА

Ось що написав ВЕРХОВНИЙ ПЛАСТУН - СІРИЙ ЛЕВ з приводу появи 25-РІЧЧЯ НОВАЦЬКОГО РУХУ в Листках Дружнього Зв'язку 1-ого Куреня УПС ім. Степана Тисовського:

"..... Сторін 52 тексту, з того 11 сторін ілюстрацій з поясненнями і 12 сторін ДОДАТКУ, на який складаються: Скм.О. Олександр БУЧАЦЬКИЙ /життєпис/, Скм. Інж.Іван КЛІЩ /життєпис/, Казка про ОСТОДІР, ТАБОР у СТАРЯВІ - історичний нарис Леоніда БАЧИНСЬКОГО, СПОМИН про СТАРЯВУ.

Нарис пл.сен. Д-р Т.САМОТУЛКИ тим кращий, що він подає не тільки сухі історичні матеріали, але одночасно містить основні відомості про ідейні й організаційні заложення новацького руху, його методи праці, над виробленням яких автор наполегливо працював сам теоретично й практично в рр. 1941 - 49, та які є дійсно оригінальним вкладом духа автора в ПЛАСТ, хоч і базовані вони на загальних ідейних основах попередніх діячів в Уряді Пластового Новацтва. Технічно ця праця видана прекрасно пл.сен.Т. Білостоцьким.

Словом: Ця праця під кожним оглядом це дуже важливий вклад у наш видавничий рух і виховне діло в Українському Пластовому Новацтві."

УВАГА! Пл.Сен.Керівництва Леонід БАЧИНСЬКИЙ написав доповідню до матеріалів, що поміщені в 25-Річчя НОВАЦЬКОГО РУХУ в розділі про новацтво КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ та про ТАБОР у СТАРЯВІ. Ці матеріали появились на двох сторінках як ДОДАТОК II та містять одинокі досі фотознімку табору в Старяві.

Хто не має у своїй брошурці ДОДАТКУ ч.ІІ. може його отримати, коли напише до АДМІНІСТРАЦІЇ В.О.Р.

25 - РІЧЧЯ НОВАЦЬКОГО РУХУ - це необхідна книжечка для кожного, хто діяльний в Українському Пластовому Уряді, в Пластовому Сеніораті, Старшому Пластунстві, Пластовому Юнацтві й Новацтві. Зокрема дуже корисна ця брошурка для Членів т-ва ПРИЯТЕЛІВ ПЛАСТУ та Батьків нашої пластової молоді.

НА СКЛАДІ МАЄМО ще лише КІЛЬКАДЕСЯТЬ ПРИМІРНИКІВ. ЦІНА - 1.00 дол.

В О Г О Н Ь О Р Л И Н О Ї Р А Д И

З М І С Т Ч: 12.:

В І Д Р Е Д А К Ц І Ї

Сестричка ТОНЯ Г.: ГОСПОДАРСЬКЕ ВИХОВАННЯ у НОВАЦТВІ

ГРИМАЛЯК В.: ОЩАДНІСТЬ та її РОЗУМІННЯ у ВИХОВАННІ НОВАЦТВА

ПЛАСТОВА ДОМІВКА в господарському вихованні новаків

Сестричка НАДЯ: ДІТИ й ГРОШІ

КОЛЛЕКЦІОНЕРСТВО

М. СВІТУХА: НОВАЦЬКІ ВМІЛОСТІ, як ЗАСІБ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИХОВАННЯ

Братчик ВОЛОДИМИР К.: ЧЛЕНСЬКА ВКЛАДКА

СТАРИЙ ОРЕЛ: Л И С Т до В И Х О В Н И К І В

Іванна САВИЦЬКА: СПОГАД про ДІДУНЯ АНДРЕЯ

Леся ХРАПЛИВА: ГЕРОЯМ ЛИСТОПАДУ

В. ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ: У ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

І. САВИЦЬКА: НАШ ЛЬВІВ

- " - : УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО

ВОРОНИЙ-ЯРОСЛАВЕНКО: Пісня "ЗА УКРАЇНУ"

ІГРОВИЙ КУТ - З б і р к и г о р подали: Сірий Орел ВОЛОДИМИР К.
Сірий Орел МИКОЛА С.

БЕДНАРСЬКИЙ В.: ПРОЄКТ ТОТЕМУ Г Н І З Д А

АДРЕСИ: Редакційної Колегії: Пл.сен. В.О. ГРИМАЛЯК

940 N. 7-th Street
Philadelphia 23, PA

Адміністрації: Пл.сен. Леся ЮЗЕНІВ

273 East 3-rd Street
New York City

В І Д Р Е Д А К Ц І Ї

Д О Р О Г І

ПЛАСТОВІ ДРУЗІ - НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ/-ЦІ/!

У циклі виховних питань, що їх ми запланували, сьогодні наш журнал **ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ** в 12. з черги числі всесторонньо обговорює важливу проблему **ГОСПОДАРСЬКОГО ВИХОВАННЯ** в **НОВАЦТВІ**. Містимо низку гутірок, що їх на цю тему виготовили провідники виховної праці в пластовому новацтві і члени **ОРЛИНОГО КРУГА** чи **КАДРИ ВИХОВНИЦЬ** у надії, що це стане для загалу пластово-новацьких виховників новим поштовхом у відповідальній праці.

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ ч.12. - появляється в місяці **ЛИСТОПАДІ**, що пов'язаний з невмірними спогадами визвольних змагань **Українського Народу**, коли наші думки линуць у княжий **Льва-Город**. З цього приводу містимо матеріяли для святкувань світлого **ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ**. Клонимо теж наші голови в пошані **ВЕЛИКОМУ МИТРОПОЛИТОВІ АНДРЕЄВІ**, в 11-ті роковини смерті.

Доповнюємо біжуче число **В.О.Р.** практичною збіркою **новацьких гор**, а з ділянки **майстрування** подаємо проєкт як зробити **тотем** для гнізда.

Сподіємося, що 12. число **В.О.Р.** зустрінеться у Вас, **Пластові Друзі ВИХОВНИКИ/-ЦІ/**, з таким живим прийняттям, як і попередні.

Наступне число **ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ** - 13-те з черги, буде присвячене справам **ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ** в новацтві, співпраці виховників/-ць/ з батьками та справі лікарської опіки. Шлемо **ДРУЖНІЙ ЗАЯВ** до Вас про співпрацю і просимо приготувати для **В.О.Р.** гутірки, розповіді, образки, фотознімки, ігри, забави, повідомлення, запити і т.п.

Одночасно подаємо до відома, що є у підготовці видання трьох випусків новацьких **вмілює й: ЧОРНОМЕРЕЦЬ - ЗОЛОТОРУКИЙ - і ТАБОРОВИК**. Вони появляються, як чергові числа **БІБЛІОТЕКИ В.О.Р.** та стануться важливим допоміжним матеріялом для виховної праці в новацтві. Однак поява цих матеріялів залежить від Вас, **ДОРОГІ ПЛАСТОВІ ДРУЗІ**. Просимо Вас своєчасно прислати оплату за **ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ** й вирівнати залежність, якщо цього ще не зроблено.

Бажаємо Вам успіхів у праці, ждемо на відзиви і шлемо наші привітти

С К О Б І - Г О Т У Й С Ї

РЕДАКЦІЯ
і
АДМІНІСТРАЦІЯ
В. О. Р.

7
Сестричка ТОНЯ Г. /Торонто/

ГОСПОДАРСЬКЕ ВИХОВАННЯ У НОВАЦТВІ

Наше теперішнє положення заставляє нас, пластових виховників, шукати в першу чергу за найбільш успішними виховними засобами в ділянці національного виховання. Ми часто несвідомо не доцінюємо господарських справ у нашій праці з новачками, мовляв - вони не мають багато спільного зі справами духа, з усім ідейним, "в и щ и м" у пластовому вихованні. Більшість господарських справ у ПЛАСТІ впала на плечі пластових "адміністраторів", у великій мірі на членів ПЛАСТПРИЯТУ, зате у звітах роїв дуже рідко коли можна знайти дані про господарську діяльність новаків.

До того у поведінці новацтва легко можна заобсервувати повну відсутність основних елементів господарського виховання, що їх так багато вплетених у пластову виховну систему. Це дуже помітне на таборах, у домівках, на прогульці чи будь де, коли обсервуємо як новацтво зберігає свої речі, устаткування приміщень, самі приміщення, як нищить природу і т.д. Правда, дівчорі притаманне збиткування, рух, необережність, наслідком чого у домівках так часто повибивані вікна, поломані стільці, пошкоджені двері, повикручувані замки, а після сходин часто можна застати кімнату в повному безладді, а то й руїні. Але саме тому елементи господарського виховання так сильно наголошені у пластовій виховній системі, у вимогах проб, щоб з цими негативними притаманностями у дівчорі боротися. Бо була б пластова метода дуже недосконалою, коли б господарське виховання було в ній по-трактоване побіжно. У ПЛАСТІ молодь підготовляється до життя в с е с т о р о н н ь о, виробляє свій світогляд, але й набуває практичні вміння, що з ними повинна дати собі раду в кожній життєвій ситуації, в боротьбі з природою та обставинами.

Постійних поспіх, брак часу та обтяження нашого новацтва різними лекціями часто доводить нас до того, що ми самі виконуємо за новаків різні господарські роботи, а трапляється, що в домівці чи в таборах для виконання господарських робіт, посильних для новаків, призначені окремі люди. І стається таке, що новачки їздять по 5 років до табору, а самі не вміють постелити ліжко, новачки зачесатися, загалом новацтво дуже "непорядне" - не вміє уживати туалет, має речі в постійному безладді, а то й погублені, знищені без уживання. Виглядає так, немов би ніхто - ніколи про основні в новацтві справи самообслуговування, гігієнічних навичок та елементарних господарських вмінь не говорив, не то щоби перевернув практично відповідні заняття з цієї ділянки підчас таборування, складання проб та іспитів вмілостей.

Та справа господарського виховання у новацтві зв'язана не тільки із при звичаюванням новаків до самостійного виконання перших господарських вмінь, до того, аби вони були здібними для по-конування посильних для дітей життєвих трудів, але в такій же са-

мій мірі й до вміння господарити грошима, до їх вміння ті гроші заощадити, частинно й заробити.

І під цим оглядом наше новацтво виявляє дуже багато негативів. Батьки дають дітям багато грошей на їх витрати. Можна обсервувати часто нашу дівчорю підчас імпрез, в подорожі, на вулиці, або й підчас сходин. У них в руках постійно як не морожене, так "лизаки", як не картопля так пляшка з соломкою, чи цукорки, чи будь-що інше з маси тих всіх приманчивих для дітей "лакоминок", що їх повно в нашому докільлі. Витрачання грошей на всі ті обильні "присмаки" шкідливе подвійно: і для здоров'я і для цілості виховання. Нераз довго приходиться переконувати новачок про те, що вони можуть передплатити "ГОТУЙСЬ" зі своїх власних грошей, що можуть щадити в рої, що вони багато можуть зробити доброго іншим, коли б відмовили собі непотрібних ласощів. А згадаймо ще кіно! Словом, наше новацтво через те, що має гроші, поводитьсь зовсім в інший спосіб, як це б повинно бути, згідно з напрямними пластового виховання. Багато серед нашого новацтва дітей грошолобних, лакомих, пажерливих, годі за такого постійного жування, смоктання, привчити їх перестерігати й виконувати навички доброї поведінки, гігієни, естетики.

Буває, що новаки заробкують /розносять часописи, розвозять товари зо склепів, збирають м'ячики на гришах і т.д./ і нераз бажаня заробітку зростає до тієї міри, що вони втрачають охоту прибувати на сходини. А трапляється й таке, що коли новак заробляє у батьків, привикає до того, що за кожну свою роботу дома вимагає заплати. І це є дуже важливий момент, що його повинен правильно розуміти виховник та спільно з батьками новака, вмільо проводити підчас виховного процесу. Господарське виховання не може бути само в собі ціллю. Воно, хоч як важливе, але мусить бути підпорядковане основним напрямним пластового виховання, що зводиться до ТРЬОХ ГОЛОВНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ. Пам'ятаймо, що пластовий виховник дбає не тільки про те, аби новаки навчилися заробляти й щадити гроші, але, щоб вмільо радо ті гроші дати на добру ціль, щоб вмільо інтелігентно ними господарити. Зматеріялізований світ, серед якого живемо, криє в собі багато небезпек, що підточують основи всякого морального виховання. Тому з оцаджуванням та заробкуванням в новацтві треба бути уважним, не перетягати струни.

Але коли ми згадали основні господарські виховні моменти і ствердили дуже побіжно їх стан серед нашого новацтва, найважливіше тепер для нас - це шляхи, як те господарське виховання проводити?

Пригадаймо собі ті моменти у нашому співжитті з новаками, де господарські справи доводиться нам полагоджувати.

1/. Ми знаємо, що господарських справ у пластовому житті дуже багато. Маємо виробити у дівчорю охоту цікавитися ними, не нехтувати їх, розуміти їх вагу, розбудити в них охоту проявляти себе в тому напрямі. Діти з природи люблять працювати, радо виконують господарські роботи, але тільки тоді, коли виховник працює разом з ними, коли сам тим ентузіазмується. Не може бути такого, щоби виховник, що наказав новакам чистити таборове подвір'я, сам заложивши руки ходив поміж ними та наганяв їх. У такому випадку вони ніколи не будуть працювати радо.

2/. Ввесь матеріал, поданий у вимогах проб, іспитів вмілостей і в таборових правилах, мають виконувати новаци самостійно і його повинні вони систематично про-робляти. Не можуть прятати в кімнатах на таборах виховники, не можуть вони того робити за новаків після кожних сходин. Саме побут на таборі та співжиття в рої, підчас сходин чи на прогульцідає ці нагоди, щоб виховник навчив новаків самообслуговування, і тих господарських вмілостей. Куди легше є напр. кожного ранку зачесати новачку, як навчити її чесатися самостійно. Багато виховників мають власне цю хибу, що роблять роботу за новаків. Справа не в тому, щоби робота була виконана, але, щоби навчити новаків її виконувати.

Автім справа самостійного виконання робіт новачками не кінчиться в таборі, чи підчас сходин. Треба порозуміватися постійно з батьками і впливати на новаків та на батьків в тому напрямі, аби новаци сповняли господарські вимоги проб, іспитів вмілостей і дома. Знаю велику кількість новаків та новачок, що на таборах вміють багато, але дома зовсім не є помічними. А напрямна господарського виховання зводиться саме до того, щоб навчити новаків бути помічними в домашньому середовищі, що є їм найближче.

3/. Одним із найважливіших засобів господарського виховання у пластовій системі — це плачення членського внеску. У нас плачення вкладок серед новацтва значно покращало. Але це заслуга виховників, що виявляють пильність та дбайливість у цьому напрямі, у зв'язку з натиском Проводу, щоби економічно нашу організацію упорядкувати. Мені здається, що мимо систематичного стягання вкладки від новаків, ми не досягнемо ще з цього виховного сенсу. Більшість новацтва приносить вкладку у формі податку на ПЛАСТ від батьків. Новачка одного разу мене пожалувала: — "Сестричко, але ви дуже мало дістаєте за це, що вчите у ПЛАСТІ". Того розуміння, що через свої кладки новаци причинаються до існування ПЛАСТУ в світі, що пишуться пластові книжки, що допомагається потребуючим, що існують домівки, таборів приміщення і площі, що існує інвентар у станиці, що щоденно висилається сотні писем пластових у світі, що є пластові канцелярії, що в них працюють урядовці, що на все це йдуть теж новацькі вкладки, того всього новаци таки ще не освідомлюють собі.

Але у вислові новачки криється не тільки неусвідомлення її щодо використання членської вкладки у Пласті. Тут відбивається її, — а радше її батьків — розуміння, що так, як кожна праця у цьому нашому зматеріалізованому світі, де "час то гроші", мусить бути оплачена також і праця пластового виховника. Кривдяче для нас розуміння принципу: праці пластового виховника оплатити грошима годі! І на цю тему треба з новачками при нагоді вміло говорити. Моменти жертвенности, ідейного підходу до праці в Пласті треба постійно викривати перед новачками. В цей спосіб будемо протидіяти загальному матеріалістичному підходові, щодо оцінки кожної праці, будемо виробляти ідейне наставлення до життя у новаків.

Та не тільки треба провести вияснення щодо використання членської вкладки. Крім того слід постійно наломлювати новаків до цього, що вкладку вони мають самостійно придбати, а не брати з маминої торбинки. Бо тоді мама платить вкладку, а не новак. Якже самостійно новачкові придбати ці гроші? Заощадити! Коштом кіна, цукорків чи інших видатків, на які батьки дають гроші. Правда —

тут батьки дають також гроші. Та хоч воно так і є, але всетаки новак уже, відмовляючи собі приємності за них, немов би заробляє сам на вкладку. До того треба вповнати новацтву поняття, що найбільше буде корисною вкладка тоді, коли новак на неї заробить самостійно. Але із з а р о б к у в а н н я м треба бути о б е р е ж н и м! Про новацький заробіток ще буде мова окремо.

4/. Пластовий метод праці полягає м. ін. і в тому, що кожний новак активно співдіє у плануванні та виконуванні праці рою, гнізда. В добре веденому рої виховник, хоч і кермує і надає напрямок діяльності рою, всеж всі члени рою мають почуття, що кожне почищення і все, що рій виконує - це його ініціатива та участь у то- кожного новака зокрема. Закуп інвентаря, книжок, удержування новацького кутка в порядку, передплата журналів, розва ошадність, видатки на гуманітарні цілі, і головне - ч л е н с ь к а вкладка - це все діяльність кожного члена рою. Треба спільно на сходинах з новачками планувати бюджет рою та пильнувати його виконання продовж року. Треба заохочувати новаків укладати їх індивідуальні бюджети, наломлювати їх до інтелігентного та відповідального господарення своїми грошинами. А все це можна вчити новаків при нагоді їх практичного співучасництва у плануванні розво- го бюджету та при його реалізуванні. Через господарення грошинами в рої новачки вчаться розуміти, що активна спіучасть в організації це щось більше, як тільки відбівдування сходин, чи інших за- нять, вони вчаться того, що кожний у ПЛАСТІ має бути відпові- дальним також і за всі витрати та зобов'язання ПЛАСТУ, що кожний новак має бути не тільки тим, що б е р е, але й тим, що д а є.

5/. П л а с т о в и й з а р о б і т о к, поруч вкладки, дуже важливий засіб господарського виховання. На жаль, тільки дуже рідко можна зустріти у звітах гнізд згадку про цю форму діяль- ности новаків. Правда, деякі гнізда УПН-ок /я не мала змоги пе- реглянути звітів гнізд УПН-ів/ виявляли живу діяльність та по- мислову ініціативу, але це винятки. У гніздах УПН-ок були такі форми заробітку: оплата 1 цент за кожне чужомовне слово вжите в українській мові /зокрема успішний був заробіток підчас гости- ни, де новачки пильнували старших і ті платили оригінальний по- даток/, продавання свято-Миколаївських різок, шукток, прикрас на ялинку, тістечок, убрання для ляльок /пошитого новачками/, дріб- них вишивок, колядування, кольпортажа книжок, карток, дохід із новацьких імпрез, розва ошадність у формі змагання: "хто не за- буде принести 1 цента на кожні сходи до розвої каси?" та ін.

Способів заробітку для новацьких роїв можна підшукати більше. Літом: збирання ягід, овочів, зрошування травників та городців, продавання холодних напиків в гарячі дні при різних нагодах, квітів з нагоди свят, на ярмарках, що їх улаштовують станиці, новацтво може розпродувати вишивки, забавки, кухонне дерев'яне приладдя /ложки, мішалки, макогони/, вішалки, полицки, підпира- чі для книжок, столики на кімнатні квіти тощо. Зимом добрим спо- собом для новацьких роїв може бути відгортання снігу з хідників, пильнування малих дітей на дворі чи в хаті /старші новачки!/.

Але проводячи акції пластового заробітку в новацьких роях, тре- ба все мати на увазі, яким коштом та з яким вислідом той заро- біток новачкам приходить. Буває таке, наприклад, що коли новачкам

люди відмовляють при купівлі їх товарів, вони дуже зражуються, переживають невдачі та мають сумний досвід на майбутнє. У таких випадках треба бути обережним. Найкращою формою заробітку треба вважати збірну працю рою, супроводжувану веселістю та ентузіазмом, за яку потім можна одержати винагороду. Це підбадьорює та захочує.

6/. Не можна також не згадати, що на розбудження господарського зміслу в дітей, у значній мірі впливає також познайомлення їх із елементами сільського господарства. Діти з природи люблять звірята, вони живуть світом "звірят" від раннього дитинства. Але пізніше у них це зацікавлення стає серйозне, вони хочуть знати звідки хліб, молоко, що їх вони їдять, як із землі ростуть рослини чи звідки береться одіж. У цьому напрямі будуть помічними складання іспитів вмilostей з тієї ділянки. Але доцільно буде проводити загальні засоби познайомлення новаків із ростом рослин чи перерібкою сільськогосподарських продуктів. Та сільсько-господарські питання у вихованні новаків - це окрема потрібна тема, що її було б доцільно присвятити увагу окремою гутіркою.

Я свiдома, що далеко не всі моменти господарського виховання тут відповідно насвітлені. Та добре буде, коли Братчики та Сестрички моєї гутірку доповнять своїми заввагами та міркуваннями. Моїм завданням було тільки порушити цю важливу тему та вказати на значення господарського виховання у нашій праці в новачтві. Так як у житті родини, народу і в новацькому гурті годі відділити господарські справи від культурних - духових. Людина не живе тільки одним хлібом, чи тільки духом. Тому пластоє виховання, що має на меті в с е с т о р о н н е вироблення молоді, дбає про всі елементи виховання однаково, щоби коштам одного не занедбати другого, бо тоді таке виховання не було б гармонійне.

Коли проводимо гутірки на тему ощадности, чи організуємо інші виховні засоби господарського виховання, треба нам мати на увазі о с н о в н е: гроші не існують на те, щоби їх м а т и, лише вони мають с л у ж и т и людям для покращання життя. Пластун не може покращувати свого життя надмірно тоді, коли інші не мають змоги заспокоїти перших потреб життя. Словом, господарські проблеми в новачтві все треба зв'язати із величиною потребою СЛУЖБИ БАТЬКІВЩИНІ. Саме тим, що новак відмовляє собі одного цента щоденно на дрібну допомогу, саме тим він вчиться глибокого зміслу жертвенности та кермування собою, саме тим він служить Б А Т Ь К І В Щ И Н І.

ГРИМАЛЯК Е. - Філадельфія

ОЩАДНІСТЬ та її РОЗУМІННЯ у ВИХОВАННІ НОВАЦТВА

Один із виховних засобів у господарському вихованні новацтва це правильне розуміння ідеї ощадности. Ми привикли багато деклямувати про ощадність, її значення в економічній та інших галузях нашого особистого й всенароднього життя. Та, на жаль, подаємо це в такій формі, що наше новацтво мало розуміє ідею ощадности, або зводить її до вузького поняття шадження грошей.

Щоби оминати цього стандартного, хоч неправильного розуміння ошадности тільки й виключно до грошей, у цій короткій гутірці з'ясуємо ошадність дещо ширше для спонукання новацьких виховників подумати над цим і продискутувати на сходинах своєї ланки, а в висліді цього вилести відповідні господарські заходи у виховну працю з новацтвом.

Послідовно до нашого основного ствердження, новаки - новачки на саму згадку про ошадність реагують в цей спосіб, що хваляться скільки зложили грошей до шадничої коробки, чи якоїсь банкової установи. Це очевидно односторонність та велика кривда для самої ідеї ошадности, як такої. Ошадність у господарському вихованні новацтва належить поширити на всі, щоденні прояви життя, що їх зустрічають новаки на кожному кроці.

Що ж матимемо на думці вживаючи слова **о ш а д н і с т ь**?
Що та як належить шадити? Кому й пощо шадити?

Ото-ж ми маємо вповзати в новацтві широке розуміння ошадности, твердо привчати щ о д е н н о ш а д и т и такі цінності життя як: ч а с, з д о р о в'я, п р е д м е т и н а ш о г о щ о д е н н о г о в ж и т к у - тощо. Конкретно кажучи, ми мусимо привчати новаків і новачок ошадности, вказуючи їм на ко-
нечність шадити в с е і в с ю д и. Роздумаймо по черзі ц і н н о с т і, що їх ми маємо шадити.

Ч А С. Знаємо з досвіду аж надто добре, що новацтво так час-
то спізнється на наші сходини. Для цього є постійно різні "важ-
ні" причини. Або якась нова вистава в крамниці, або нові фото-
знімки при вході до кіна, або щось інше, меш-більш цікаве на
вулиці, чи зустріч із кимось, що на сходини не поспішає, од-
ним словом ... тисяча й одна причина. Запізнюватися - це пре-
погана звичка, що дезорганізує нашу програму, а скільки з тим
кляпотів у нашому громадському житті, не приходить ся багато го-
ворити. Але далеко важнішим є факт загального, неправильного
використовування часу, його цілковите марнування. Є звичка го-
ворити, що ЧАС ЦЕ ГРОШІ і тим самим, коли шадимо часе те здобу-
ваємо гроші. Ото-ж коли новак чи новачка витрачають час наог-
лядання вистави в крамниці, а цей час призначений на відбуття
сходин то це значить, що вони в тому часі тратять знання, котре
варть набути на сходинах, чи хоча б одю велику приемність у
спільній грі на сходинах.

Необмежене висиджування при телевізійних апаратах, це також новітній засіб неекономічного використання часу в новацтві. Коли мова про телевізію то застерігаємося, що ми не є проти цього модерного винаходу, але коли діти постійно висиджують при телевізії, коли навіть не виявляють охоти йти на прохід, на сходи, чи хочби на забаву з ровесниками, то воно є хворобливе. А зустрічається випадки, що батьки вдоволені, мовляв дитина має спокійну розвагу й не доказує. Виховники й батьки мусять усвідомити собі, що принайменше 75% програм на телевізії це як не стрілянина, то крадіж або вбивство. Отже далеко НЕ ВСІ ПЕРЕДАЧІ на телевізії у виховному огляді підходять для новацтва й не можна безкритично потурати захопленню дітей всякими авантурницькими й кримінальними програмами. Тут повинна бути певного роду селекція програм, що її батьки та виховники могли б поручити новацтву.

Багато зустрічається випадків, що новаци після сходин вступають на хвилюку одні до других, тоді включається телевізію, сідається на підлозі й .... година проходить за годиною. А тимчасом батьки шукають "загубленого" сина чи доню. Час мчить стрілою, йдуть в забуття шкільні завдання і т.п.

Інша ще справа, що її принесло надмірне вдивлювання у телевізію - це послаблення зору, а навіть, коли діти дивляться на телевізійні апарати лежачи часто стають "зизоокі", а це вимагає довгого лікування.

Другим таким місцем, де новацтво витрачає непропорційно до виховної користи надто багато часу це - кінотеатр. Знову ж наше застереження - ми не є проти кіна, але проти безвимірного витрачування часу в кіно, коли діти пересиджують на програмах по двічі, а були випадки, що засипляли таки в кіні. Деякі фільми дуже потрібні для новацтва, ОДНАЧЕ ДАЛЕКО НЕ ВСІ.

Треба б послідовно вчити новацтво вживати час, для чого він призначений, встановлюючи доцільну програму дня, не забуваючи розуміється якнайкращих способів виховної розваги, забави й проходу, що так потрібні для правильного розвитку дитини. Треба щоби батьки більше цікавилися, що робить дитина й куди йде. А якщо йде новак з дому на сходи то спішить просто до домівки. Після сходин простує до дому батьків, а вони дозволять відповідно розпоряджатись часом. Щадити час для новацтва означає також у призначеній годині йти спати та знову рано вставати. Вчителі вказують на щораз частіші випадки, коли новаци засиджуються до пізної ночі, а рано їх трудно добудитись до школи. Це вже відноситься до наступної точки.

З Д О Р О В'Я. Щадити - дбати про здоров'я пов'язане основно з економним використанням часу. Задовге купання в басейнах не лише перетомлює, але починається до легкого закатарення, а навіть важкої перестуди. Відтак надмірне захоплення чимось відбивається некорисно на здоров'ї. Чи то буде гра-забава, чи змаг, біг, хід, чи все інше, воно мусять бути вжите в міру. Всі за важкі спортові гри /хоч як до них новаци рвуться/, н.пр. копаний м'яч, не економлять здоров'я. Всякі "новацькі бійки", хоча б і на жарт, не щадять ні часу ні здоров'я.

А перестерігання основних правил гігієни це один із найкращих засобів як зберегти - щадити здоров'я. Знайти трішки тільки часу, щоби старанно чистити зуби, а не буде тільки болю, але ощадність грошей і часу на їх лікування.

У цій ділянці є велике поле для праці з новацтвом, щоби довести до їхнього розуміння як користуватись часом і як щадити здоров'я.

О Д І Н Н Я. На цю тему можна б писати багато. Знаємо дуже добре, що в новацтві не перевівся неопанований інстинкт нищення. Вони потраплять нищити все, не здаючи собі навіть справи, що зле роблять. Це лише тому, що немає зрозуміння для ощадності. Ось новий однострій ... щойно виїнятий зі шафи ... святково вбираний. А як він виглядатиме через недовгий проміжок часу? На сходинках - по підлозі витираний, на подвір'ї висмарований, в лісі по кущах побдираний, а в гаражі смазом залязаний. А це, що він вимагає не лише коштів, але часу й праці, щоби його вшити, що за цей час і працю треба комусь платити, новацтво цього не розуміє і на це треба дуже послідовно й довго звертати належну увагу. Одіння щадимо, коли його уважно вдягаємо, коли роздягнувши не кидаємо де попало, а складаємо як треба, у призначене місце. Це саме можна сказати й про

В З У Т Т Я, що його треба особливе щадити, бо воно підлягає найбільше знищенню. Звертати увагу на заболочене взуття, на правильне ходження, бо неправильне деформує взуття. Новацтво залюбки бабраться на дощі в калюжах. Нечистота нищить черевики, щоденне чищення їх консервує і щадить.

ІНШІ ПРЕДМЕТИ ЩОДЕННОГО ВЖИТКУ - це найбільша нагода і разом з цим найкращий ґрунт для того, щоби вчити новацтво як розуміти ідею ощадності. Такі елементарні справи, що їх стрічаємо постійно в нашій праці з новацтвом. Записник, олівець - це носить новацтво все й всюди. Це важливі предмети щоденного вжитку й тому їх найбільше треба шанувати - щадити. Скільки то непотрібних рисунків, чи просто смарувань побачите в новацьких записниках? А ломання чи ділення олівців на менші кусочки, щоб -мовляв- краще сховати /на мою думку, щоб скоріше губити/, ми добре знаємо й тому апробуємо акцію, що цьому треба протидіяти. Бо ця справа вимагає щораз то нових грошових видатків на ці предмети.

Коли ми ми говорили про щадження-шанування своєї власності одіння, взуття, предметів щоденного вжитку то не можемо промовчати справи **ШАНУВАННЯ ПЛАСТОВОЇ та ЗАГАЛЬНО ГРОМАДСЬКОЇ ВЛАСНОСТІ.** Згадаймо хочби про книжки, що їх новацтво позичає із пластової бібліотеки, про обстановку наших домівок, приладдя до гор і т.д. А все це загальна власність, що її придбання вимагало важких зусиль, поважних грошових коштів і мусить зберігатись з особливим пієтизмом і дбайливістю.

На закінчення, реасумуючи все сказане, для підкреслення ваги господарського виховання і ощадності в новацькій праці, наведемо відому приповідку, що виявляє народню мудрість:

"Учися, працуй, щади - не знатимеш біди!"

II.

П Л А С Т О В А   Д О М І В К А
в господарському вихованні новаків

Пластова домівка - це осередок скупчення цілої пластової Станиці, а зокрема центр новацтва. Тут продовж цілого року в більшості /за виїмком сезону таборування/, проводиться вся пластова - новацька діяльність, відбуваються чи то сходини роїв, чи збірки гнізд. Ці терміни - с х о д и н и для роїв, а з б і р к и для гнізд, від давна прийняті вже в нас й мають свою, так мовити б, традицію, навіть у пісні співаємо ... "Летить рій, за роєм на збірку гнізда..." і тому так будемо звати постійно.

Пластовою домівкою адмініструє, чи просто господарить окрема, для цього призначена особа, г о с п о д а р - д о м і в к а р. Він дбає про все, що конечно й потрібне для пластової домівки, при співпраці окремих господарів низових юнацьких і новацьких клітин - гуртків і роїв. Не легка це справа й не кожний це потрафить і зуміє вигосподарити так, щоб схопити цілість господарських і виховних проблем, що скрещуються в обов'язках відповідального господаря пластової домівки. Деякі щасливі пластові осередки мають вже власні ПЛАСТОВІ ДОМИ, що являються небудейними досягненнями об'єднаних зусиль і жертвенности ДОБРОДІІВ і ПРИЯТЕЛІВ ПЛАСТУ та пластових провідників.

Ото ж обов'язки домівкаря є так адміністраційно-господарські як і виховні. Своєчасно направлений водопровід чи дах, заощаджує багато праці й грошових витрат як тех запобігає зайвих дальших пошкоджень як поправу стін в тих місцях, де затікало в час дощу і т.п. До адміністраційно-виховних засобів домівкаря належить передусім складення планового розкладу днів та годин користання домівкою для поодиноких роїв, гуртків чи інших пластових з'єднань даної Станиці. Відтак важлива справа адміністраційна й виховна це зложення докладної черги д и ж у р і в, для забезпечення безперербійного нагляду в домівці. Тому вміння господарити, хоч воно не є легке, треба вчитися, збираючи досвід від старших і передавати його молодшим для використання у практиці на майбутнє. В тому напрямі повинні йти наші намагання у господарському вихованні новаків.

Сам вигляд домівки вже зразу показує, як далеко й глибоко господарсько є виховані ці, що користають з неї. Оббиті стіни, написані-рисовані олівцями чи кредками, не зраджують цього, що хто-небудь там думає як господар. Домівкар самий цього не встерече, але відповідно ведене виховання новаків в цьому напрямі допоможе вдержати вигляд домівки в задовільному стані.

Вигляд н о в а ц ь к о ї кімнати /к у т и к а/ викаже зараз же зусилля новацтва в справі загосподарення. Вже саме устаткування новацької кімнати та його стан покаже наскільки в новацтві є розвинений господарський хист. Порізани сидження на крислах, поназначувані іменами, що вирізані ножем /до речі ніж служить до зовсім інших вправ/, не доказують розуміння господарського виховання, бо кожний правдивий господар дуже добре дбає про весь свій добуток. Новацьку домівку треба забезпечити устаткуванням, що його придбає або станиця, або й саме новацтво. Засо-

би реалізування цього є різні. Хтось дарує дещо, інший у фондує, або просто з пластового заробітку новацтво старається привести до такого вигляду, щоб усім подобалася. Новацьке першенство в прикрашенні домівки все ще дуже актуальне. Засада: скромно а гарно.

Отже в загальному турботи й опіку над устаткуванням, в тому включається і новацьку бібліотеку, повинно в міру сил і спроможностей взяти на себе новацтво. Це перший ступінь до господарського самовиховання в Пласті. Таким чином пластова домівка стане кузнем, де куватиметься теж господарське виховання новаків, бо це най - більш пригоже місце на таку ціль.

Роль пластової домівки в господарському вихованні новаків дуже велика, я сказав би чи не найважливіша й тому потрібне було б, саме тут, звернути на це увагу наших виховниць і виховників.

Пам'ятаймо, що ПРО КУЛЬТУРУ НАРОДУ СВІДЧИТЬ ЧИСТОТА Й ПОРЯДОК. Отже про КУЛЬТУРУ ПЛАСТУНІВ І НОВАКІВ СВІДЧИТИМЕ ПЛАСТОВА ДОМІВКА з цілою її обстановкою, образами, відзнаками, зразками ручних робіт, моделями, стінними газетами, прикрасами тощо.

Сестричка НАДЯ /Нью Йорк/

Д І Т И Й Г Р О Ш І

Проблема грошей у вихованні дітей це дуже важлива справа у виховному процесі, й це так для еформування особовости кожної дитини зокрема, як теж у діяльності кожного організаційного з'єднання на пр. пластового юнацтва чи новацтва.

Особливе підкреслення питання гроша, життя ставить перед нами, пластовими-новацькими виховниками, в З.Д.А., країні всевладного долара. Дарма, що З.Д.А. стали під сучасню пору фінансовою підпорою світу, що є країною найбільш гуманних фундацій для допомоги й особливе для наукових дослідів в ділянці медицини і т.п., тут ми живемо в добі неограниченої погоні за грішми, що їх здобуття є ціллю, деколи виключною, життя людей. А в парі з тим явище стало найбільшою сучасною журбою педагогів - виховників, що студіюють і досліджують проблему грошей у вихованні дітей. Нераз стрічаємо в часописах питання: ЧИ ДІТИ ПОВИННІ ДІСТАВАТИ ГРОШІ - чи вони мають їх заребити і т.п.?

Всі погодимось безперечно зі ствердженням, що ДІТИ ВЖЕ ЗМАЛКУ ПОВИННІ ПІЗНАВАТИ ВАРТІСТЬ ГРОША. Правильне розуміння цього ствердження треба нам впровадити у виховний процес новацької діяльності.

Тут загально прийнятий звичай, що діти дістають від батьків у певних відступах часу дрібні грошеві суми на власні потреби. Це сталося поголовним явищем, що його приймаємо як основу для нашої гутірки. На іншому місці /в першій гутірці/, було виснаження, що дрібні суми грошей, які дістають діти від батьків,

це дарунок, що не може бути в ніякому разі у формі з а п л а - т и за виконання певної домашньої праці: заметення кімнати, за- стелення ліжка, миття начиння, а то й частих випадків, що мати платить за те, щоби дитина з'їла обід. Таке поступовання ніколи не навчить дитини кінцевого самообслуговування з одного боку, а з другого ж підсилуватиме в неї вимогу грошей за кожну, най- меншу послугу, що довести може до зовсім небажаних вислідів.

Коли ж приймаємо засаду, що діти повинні діставати від батьків дрібні грошові суми, насувається за цим зразу виховне завдання для батьків і виховників: н а в ч и т и д і т е й п р а - в и л ь н о к о р и с т у в а т и с я г р і ш м и. Бо ми знаємо, що коли діти дістають щоденно гроші на цукорки то їх вони негайно витратять і коли б тільки 50% відсотків таких гро- шей вони могли б зберегти, це принесло б їх велику користь. То- му діти повинні вчитися г о с п о д а р и т и г р і ш м и, плянувати, що вони хочуть купити, скільки на це потрібне гро- шей, вони повинні вміти заощадити гроші, що потрібні на це купно.

Вже в інших гутірках було порушено виховне значення о щ а д - н о с т и, якщо до неї обережно підходити. Ощадність грошей у дітей доволі популярна. Діти починають шадити дома, складають гроші до "свинки - телефону" тощо. Відтак школа проводить ощад- ностеві заходи для учнів, в цьому ж році започатковано теж вже "ПЛАСТОВУ ОЩАДНІСТЬ". Деколи батьки відчиняють конто для дити- ни в банку й туди несе вона свої ощадности. Це є добре, бо ди- тина вчиться шадити, вона познайомлюється з примітивними банко- вими орудками, практично вивчає рахункові втягнення до її ощад- ностевої книжечки, тощо. Але багато дітей не розуміє принципу ощадности, коли вони шадять тільки на вимогу батьків, і коли не мають дозволу ніколи й на ніщо тих грошей видати. Такий спосіб веде тільки до скупства. Тому з виховного огляду буде правиль- не, щоби вчити дітей не тільки шадити і шадити, але й правиль- но плянувати їх видатки, обговорити їхні потреби та дозволити покористуватися грішми на кінечні видатки. Треба обережно, так мимо ходом, навести дитину, що ось на "День Матері" треба б ку- пити дарночок для мами, хоча б китичку квітів, що на ЯЛИНКУ для дітей-залишенців в Європі треба вислати допомогу, тощо. Але теж і на особисті видатки треба дозволити дитині покористуватися грішми зі "свинки" чи з конта.

Деякі батьки бояться, що дитина витрачатиме гроші на непотріб- не. Вони відмавляють дитині грошей, все і всюди. Треба тут бу- ти дуже обережним, бо часті відмови грошей на дитячі потреби можуть тільки загострити жадобу грошей і діти старатимуться тоді всяким способом їх дістати.

Ото ж дітей треба вчити обходитися з грішми. Дитина повинна час-до-часу піти до крамниці, купити малі орудки, вміти почис- лити гроші перед і після купна та вчислитися із одержаних гро- шей. Діти це дуже люблять, бо вони почувуються немов дорослими, коли полагаджують всякі орудки самостійно в крамницях.

Окрема проблема це г р о ш е в е п и т а н н я в діяльності організаційної групи: пластового гуртка - новацького реу. У новацькому реї новаки теж, до певної міри, повинні господарити грішми, під наглядом вповодника: збирати вкладки, передплату на

"ГОТУЙСЬ", тощо. Вони повинні йти разом із вперядником купувати все потрібне для рою. Де є бібліотека то новачки повинні йти купувати книжки й помагати в купні братчиків, вони це особливо люблять.

Пам'ятаймо про одне: коли новацтво змалку навчиться добре господарити грошем, а в організаційному житті головню чесно, то тоді не буде в нас такий великий брак добрих скарбників. А наші новачки/-чки/ це кандидати на скарбників, тепер у Пласті, а в майбутньому наших громадських установ. Та ціла мережа нашої пластової господарської схеми мусить бути на висоті цього виховного завдання в грошовій господарці. Своєчасне збирання вкладок, постійна провірка, дбавдне ведення книг, а головне поміч для молодих, мало досвідних скарбників, дозволить нам оминути всяких нетодаг - нень. Бо господарення пластовими грішми вже в низовій-новацькій клітині це великого значення громадська праця, що її виховного значення і громадської важливости не можемо не децінювати.

Сестричка НАДЯ /Нью Йорк/

КОЛЕКЦІОНЕРСТВО

У крамницях дитячих забавок у теперішню перу повно все нових і вигадливіших іграшок, що їх мають нагеду наші новачки-новачки не тільки бачити, але й мати на власність. Багато таких забавок дуже дешевих завадкає просто в хаті й часто опинюється під мітлею, але їх місце займають все нові й нові. Пригляньмося до цих забавок наших вихованків: щораз то нові пістелі, чи інша зброя, щораз то інші авта, літаки, всякі дешевенькі складанчи, що після одноразового зломння не мають вже вартости для дітей. Нераз приходиться нам дивуватись скільки то гроша видається на ці прерізні забавки, переважно так короткотревалі. І питаємось тоді: Чи і яку користь приносять всі ті іграшки? Всі вони переважно з нетривкої маси, займають дітей тільки короткий час і відтак псується і вже є безвартісні.

Тому слід нам, новацьким виховникам, звернути увагу на предмети забав наших новачків/-ок/. Треба дати - поручити їм такі забавки, що дадуть їм не тільки саму забаву, але в перебізі забави розбудять їх зацікавлення, вчитимуть, поглиблювати певну корисну і практичну вмлість. Звернімся до незвичайно поширеного в цілому світі між дітьми - мелоддю - й старшими к о л е к ц і о н е р с т в а .

Збирання - колекціонування зацікавить кожного, тільки треба деякої заохоти для цього. Ото ж нам треба зацікавити новачків/-ок/ збиранням, бо майже всі збірки є дуже корисні для дітей. Діти, що займаються колекціонуванням виробляють у собі знання даної ділянки, що її збирають, певного ступня спеціалізацію, відтак систематичність у збиранні, терпеливість над упорядкуванням збірки /наші новачки не мають терпеливости навіть висидіти на сходинах уважно/, діти думають, плянують, що ще потрібне до їх збірки.

Деякі збірки потребують проготування паперу, коробок /насіння, мінерали, мушлі/, клеєння альбома /для марок, карток, різних образів, фотознімків, листків, зілля/ тощо. Є збирання, що вимагає дещо грошей: збірки книжок, фото-знімків, а інші вимагають грошевих витрат дуже мало, а то й зовсім ні /листя з дерев, зілля/. Та найважливіше це, що майже всі збірки дають виховно-научний матеріал і причиняють до зацікавлення дітей відповідною ділянкою мистецтва, науки чи техніки. З кожної збірки новацько навчиться чогось нового й не дивно, що деколи це так захоплює дітей, що вони цілими днями оглядали б їх, вони теж знають свої збірки напам'ять. Відтак збірки поглиблюють зацікавлення відповідною ділянкою і приносять до шукання собі співтоваришів, що цікавляться цим самим, і якщо ми почнемо збирання то новак знайде в своєму рої товаришів спільного зацікавлення. Виміна думок і предметів ще більше притягне новака до його збірки.

Новаци різно починають свої збірки. Одному старший брат дасть його почату збірку, іншого батько захопить до цього діла, а ще інший був у товариша чи сусіда, побачив збірку й хоче сам збирати це саме. В дітей є однак одне недолік, що від неї їх треба відзвичаявати: вони часто міняють думку, часто перемінювали б рої, чи ланки вмілостей і свої збірки. На це мусимо звертати увагу і якщо новак чи новачка хочуть переривати збирання, починають занедбувати збірку, старатися наново зацікавити таких малих збирачів. Це незвичайно важне, щоби не розсіювали новаки їхнього зацікавлення, а вчилися щось одне планувати й продовжувати.

Ось деякі збірки, що мають виховно-навчальне значення:

Б і б л і о т е к а - збирання книжечок до читання. Новак мусить вміти опрацювати книжечки в папір, щоби вони не нищилися, мусить мати спис згл. картотечку своїх книжечок, повинен їх всіх перечитати. Дальшим завданням буде знати дещо про авторів книжок, про країну звідки вони походять, їх творчість. Жовтень - це місяць книжки, саме дуже практично починати збирання книжок в цьому місяці, бо книгарні дають велику знижку на цінах книжок.

Збирання п о ш т о в и х м а р о к - провадить новака в широкий і незнаний світ. Воно зацікавить новака з географією і дає багате всестороннє знання. Новак мусить знати відкіля ця чи інша марка, де є ця країна, що в ній живуть звірята, що представлені на марці. Він безперечно поцікавиться, хто це зображений на цій марці, що це за пестать сучасна чи історична, а через це який державний устрій має дана країна і т.п. Треба однак перестерігати, великої систематичності у збиранні, а не громадження великої кількості марок, з якими діти не можуть дати собі ради і тоді вони попадають на смітник, а діти знеохочуються і переставлять збирати. Також треба слідкувати, щоби витрати на філіателістику не були надто великі, бо ця ділянка дуже багата й коштовна. Зокрема збирання українських марок незвичайно збагатить знання рідної історії в новацькі.

П р и р о д н и ч і збірки - актуальне тепер в осені може бути збирання л и с т к і в, коли листя багато дерев немов мальоване різними якими-небудь фарбами. Коли перед сушенням листків поміж картками зілля, їх вдарили твердою шерстяною щіткою, тоді листки після засушення стануть зовсім прозорі і творять дуже цікавий та гарний ефект. Збирання і сушення з і л л я, квітів збагачує

безмірно знання ботаніки. А літом в таборі новакі можуть поцікавитися збіркою метеликів, мінералів і ніхто не заперечить великої навчальної користи з того діла.

Збирання карток - в и д і в о к запізнає новаків з місцевостями, в яких вони не бували, або пригадує ці, що їх вони вже оглядали, пробуджує зацікавлення до крайознавства, мандрювання тощо. Натомість збирання с в я т о ч н и х к а р т о к запізнає новаків з образотворчим мистецтвом, з обрядами та звичаями свят і т.п.

Пребагата ділянка це збирання ф о т о з н и м о к. Новак починає від збирання фотознімків у гарноупорядкований альбом з підписами, починаючи від шкільних знімків, родинних, співтоваришів, відбутих таборів тощо. Це відкриває великі виховні можливості, коли новакі починають самі фотографувати. Попри велику приємність дає ця ділянка знання з фізики й хімії, а відтак фільмування, а вкінці в старшому віці з радіом і телевізією.

Збирання образків з літаками, кораблями, автами познайомлює з технічними досягненнями, найновішими винаходами і вдосконаленнями.

Це лише кілька ділянок, що схоплені для прикладу, їх безперечно багато, що творять для нас великі виховні можливості, що їх ми з повним успіхом можемо примінювати в праці з новацтвом. А хоч би збирання в і д з н а к пластових, новацьких, загально-українських, збирання монет, українських паперових грошей, все те великий виховний матеріал з ділянки колекціонування.

Ми повинні захочувати новацтво до збирання, самі вивчати це цікаве й корисне діло, бо прийдеться нам давати вказівки, поради, що збирати, як удержувати збірки, переводити новацьку вмілість з б и р а ч а, що така приступна, що й кожний найменший новак може її здобути. Мета саме тієї вмілості збирача в тому, щоби захопити новацтво збирати, хочби початково для здобуття відзнаки вмілості, а якщо хоч би частина поцікавилася збирацьким ділом ближче, матиме з цього не тільки забаву, приємність але й незвичайно хосенну науку.

На закінчення цієї гутірки треба ще підкреслити одну н е з в и ч а й н о в а ж л и в у в и м о г у, що її мусимо взяти до уваги, щоби новакі/-ки/ знали і вживали всі назви і пояснення своїх збірок в рідній мові. Тим чином вони будуть вивчати й збагачувати українську, мову та засвоювати фахову наукову термінологію.

М. СВІТУХА - Монреаль

НОВАЦЬКІ ВМІЛОСТІ,
як засіб господарського виховання новаків

Розглядаючи питання господарського виховання новаків увага зосереджується мимоволі в однаковій мірі на цілі, як і на засобах і методах. Ці останні є може чи не найбільшою журбою новацького виховника в його практичній виховній праці, будучи вирішальними про успіх чи невдачу виховного плану та досягнення конкретних цілей.

У виховній праці серед новацтва одним з таких засобів господарського виховання є новацькі вмілості, що в загальному мають на меті розбудити заінтересування практичними вміннями, виробити творчу уяву, винахідливість, бажання працювати над собою і, може в основному, видержливість і систематичність праці, так конечно потрібних прикмет характеру кожної повноцінної людини. Без сумніву, не всі новацькі вмілості мають ту саму ціль і не всіх їм можна зачислити до категорії господарсько виховуючих. До таких, однак, без сумніву належать по лінії УПН-ів - "ЗБИРАЧ", "ФІЛЯТЕЛІСТ", "БАШТАННИК", "ЗОЛОТОРУКИЙ", "ТАБОРОВИК", тощо, а по лінії УПН-ок "МАЛА ПРИБИРАЛЬНИЦЯ", "ШВАЧКА", "СЕСТРИЧКА", "ОГОРОДНИЧКА", "КУХОВАРКА", "ВИШИВКАРКА" і т.д.

При цій нагоді на тому місці слід звернути увагу на факт, що загальновацьких виховників не знає і не цікавиться цією важливою ділянкою програми і переводить новацькі вмілості майже виключно на літніх таборах. Тим самим ми розминаємося зі суттю вмілостей та зводимо їх до ще одного наспіх і без плану переведеного зайняття. Всім виховникам радимо взяти в руки ПРАВИЛЬНИК УПН і основне перестудіювати вимоги до поєдинкових вмілостей, задумавшись глибоко над змістом і завданням кожної точки. Передруковувати навіть і частини вмілостей тут немає потреби. Однак звертаємо увагу на факт, що правильне й повне зрозуміння вмілостей, - це передумова успіху її переведення. Щоби допомогти в тому напрямі всім виховникам члени ОРЛИНОГО КРУГУ опрацьовують зараз матеріали до поєдинкових вмілостей, що будуть видані в серії "БІБЛІОТЕКИ ВОР". Вже є готові до друку матеріали до трьох вмілостей і сподіємся, що в скорому часі вони будуть в руках виховників.

У вмілостях проблема господарського виховання новацтва розв'язується у цілком конкретний, практичний спосіб. На приклад: для досягнення вмілості "БАШТАННИКА" новак мусить впродовж чотирьох місяців вирощувати городові квіти, або ярину та вести записник з нотатками про розвиток даної рослини /позначити дату посадки, сходження, випускання листків, квітіння і т.д./ Це вимагає постійного й систематичного деглядання, виробляючи цим видержливість у праці, а заразом даючи важливий практичний досвід в городництві, який напевно придасться у дальшому житті. Або візьмім інший приклад: вмільість "ЗОЛОТОРУКИЙ" має вимегу зробити

"прикрасу для пластової домівки". Для цього новак мусить виявити потрібну ініціативу, щоб роздобути матеріал, попрацювати якийсь час над даним предметом, і, як ефект успішності його праці, як своєрідну нагороду, мати можливість повісити його в пластовій домівці.

В гру тут знову входять, крім самого практичного вміння, вироблення прикмет солідності праці, видержливості та доведення задуманого діла до кінця. Постійне тренування такими засобами стабілізує прикмети характеру і зароджує навички у передквантової дії та вчинків. Для скорого й легшого утривалення звичок, важливим є, щоби заняття новака було приємністю та, щоби спосіб подавання матеріалу не викликав знеохоти чи навіть спротиву, можливо підсвідомого. Тому велику роль відіграє в досягненні цієї цілі **п о х в а л а в и х о в н и к а** за зроблений поступ, факт здобуття відзнаки вмілости, чи, в прикладі "ЗОЛОТОРУКОГО", прикращення власноручно зробленим предметом пластової домівки.

Дуже важливою є вмілость "ЗБИРАЧ", хоч її ваги ми звичайно не доцінюємо, вважаючи її за надто легку, або нецікаву. Але кожний з новаків напевне щось збирає. Це можуть бути образки, поштові картки, рослини, рідкісні камінчики, фотезнімки, книжки, чи чужоземні гроші або хоча б навіть підписи. Нашим завданням саме поцікавитися такою збіркою, дати практичні поради, як її уложити, як переховувати, де дістати ще більше предметів та вкінці пояснити значення і вартість даних річей та збірки як цілості. Зібрання задовільної збірки вимагає в дитині новацького віку великої, як для нього, терпеливості, витривалості та завзяття, а для нас достовірним знаком існування тих прикмет. Щоб їх поширити й підсилити виховник повинен звернути окрему увагу на старанне упорядкування збірки, на кількість вложеної новакем праці, на його зацікавлення предметами збірки та знання їх походження, значення і вартості. Бо дана збірка є власним, хоч може невеликим, набутком новака і якщо він зміє господарити нею, є всі причини сподіватися, що він зуміє також зацікавитися, скажімо, майном свого роя, а в дальшому майбутньому своїм власним чи чужим майном великої вартості. Не треба забувати, що при збиранню даних предметів, новак мимоволі також набирає знання по іншій лінії. Якщо це будуть рослини, то він вчиться їх пізнавати, довідується про їх розвиток, вигляд, умовини в яких ростуть, і т.д. Фотезнімки запізнають його з людьми чи подіями, образки з місцевинами, історичними пам'ятками, визначними будовами, славними людьми тощо, Все це, взаїмно себе доповнюючи, розвиває знання і світоспризнання новака.

Неменше важливе завдання для новацького виховника є втримати зацікавлення новака дницею ділянкою, /це відноситься в однаковій мірі до всіх вміlostей/, також і після здобуття відзнаки вмілости. Бо прикмети характеру, що їх виробляють вміlostі, не є для нас важні лише на протязі лише якогось короткого, означеного часу, а мають стати складниками фундаменту, на якому виросте у майбутньому тривала будова характеру повновартного пластуна.

Спосіб переведення господарсько-виховуючих вміlostей запередується в основному на гутірці, грі і практичних зайняттях. Для

прикладу подаємо одну р о з п е в і д ь, що її ціллю є звернути увагу неважких на потребу й кінченість закінчення початок праці, розвинути витривалість і систематичність, /за "ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА" ч.5/.

ЧОМУ ЖУРИВСЯ МАКСИМ І В БАТЬКО?

Максимко Лісовий - це малий білявий хлопець, що мешкав на передмісті разом зі своїми батьками. Кожного ранку, ще заки йшов до школи, помагав мамі вбирати молодшого брата Зенка, а потім, взявши його за руку, відправляв до його класи. А вечором помагав татові у його праці біля хати.

І серце в нього добре, Він дуже не любить, як Петрусь ідуци до школи, штовхає в спину найменшого зі всіх Леська. Заступає його і грізно насупившись перестерігає:

- Слухай, чого чіпляєшся його? Ти думаєш, що це таке велике діло бити меншого? А ну ти тільки поспробуй набити Останка з п'ятої класи. Як вийдеш після цього без стусанів, я подарую тобі мою збірку поштових карток. Хоч як дуже її люблю, але не пожалую!

На таке Петро тільки усміхнувся збентежено й незаметно пішов у свій бік.

Та в Максима є одна звичка, і, хоч гірко признаватися, таки доволі негарна. Він любить одночасно починати багато праць і багато з них залишити нескінченими. В кімнаті, де він вчився, білілися кусочки паперу, з якого він колись думав зробити повітряного орла, а біля них шматки текстури на окладинки до його книжок. Максимові книжки нищилися, губили сторінки, але Максимко зовсім забув про них. Він саме задумав будувати кліточку на крілика, що його дістав на свої уродини від дідуна. Цієї кліточки ніхто не бачив. Залишилися по ній лише дошки, та й ті мама винесла до пивниці. Тепер вони лежали разом із дерев'яним візком, якого Максимко мав направити.

Це не було з лінощів. Максимко всією душею і гадками потонув в іншому задумі. Він взявся робити для мамі пуделочко на нитки. Ото, подумав дехто, втішилася вона подарунком сина. Та дехтам, Максимкова мама мусіла вдоволитися його обіцянкою, оцим його безупинним:

- Мамо, я зроблю це, я зможу таки, ану побачиш!

На цьому завжди і ставало. Максимко не догадувався, як цим журилися батько й мати. Вони часто радилися:

- Що з нього виросте, як він житиме, коли не навчитися доводити своєї праці до кінця. Дивися, чи щось він хоч одне закінчив? - казав батько. Мама зітхала й хитала головою:

- Так, це недобре. Навіть учитель казав мені, що невдоволений з Максимка. У нього гарні й добрі задачі, але тільки до половини. Наприкінці вони недбалі і писані так, що годі прочитати. Що нам з ним робити?

- Треба навчити його, що так як він робить, це дуже погано - порадив батько.

Ще того самого дня мама показала Максимкові кошик, що він

взявся був плести.

- Чому ти, синку, кинув його під стіл?

Максимко махнув рукою і неохоче скривився.

- Ах, мамо, що там кошик! Ти знаєш, що я тепер думав? Змай - струй собі чудову поличку на квіти.

Мама лише зітхнула:

- Ой, сину, сину ...

Другого дня батько взявся переглядати Максимкові книжки. Довго хитав він головою над деякими сторінками зшитків.

Скажи мені, Максимку, чому ти такими кривульками пишеш при кінці кожної задачі?

Максимко був дуже збентежений, але вдавав бадьорого:

- А що ж, татку? Мені так нудно деколи писати і я спішусь, щоб скоріше.

А тимчасом наближались Максимкові імянини. Вони ніколи не проходили в нього без дарунків. Він знав це і почав наче від нескорчу:

- Ой, як дуже я хотів би мати такий наплечний, як в Юрка. А вже мамця казала, що я поїду в літі цього року до табору, а там наплечник конечно потрібний. Правда, мамо?

Діждався Максимко ім'янин. Дістав прегарний клунок завинутий у біленький папір, ще й перев'язаний шовковою стяжкою. Варто було б бачити, як швидко розв'язував його Максимко. Але, коли дарунок знайшовся в його руках, він остовпів. Наплечника не було. Було тільки зеленкувате полотно, шматки шкіри і пражки.

- Татку, що це?

- Нічого, з цього може бути колись наплечник. Це залежить від мами, коли вона його поше. Почала вже трохи, але навкучило й вона кинула. Зараз взялася до суконки для Орсі.

Максимко був зовсім нещасливий.

-Якже так, татку, і чому?

- Гм, це ти сам повинен знати. Так у тебе, бачиш, кліточка не кліточка, лише дощинки. З поличкою те саме.

Максимкові прояснилося в голові. Він гірко засоромився. Стояв і мняв руками поли своєї одежі. Батько взяв його за руку й притягнув до себе.

- Так, так, синку, це нічого ще задумувати: задумаєш, то треба і з р о б и т и. Тоді з цього користь і втіха. А так, бачиш, що з цього виходить? Що з такого хлопця батькам, товаришам, Україні? Такими тільки соромляться. Батьківщина наша любить роботящих дітей, що оліаково пильно працюють кодної праці, в і д н о ч а т к у д о к і н ц я. Але, правда, що ти на будуче поправишися?

Максимко не був у силі відповісти батькові. Йому було важко, гірко на душі. Любив свою рідну землю, хотів стати добрим сином України, не журити нікого своєю недбалістю.

Братчик Володимир К. - Нью Йорк

ЧЛЕНСЬКА ВКЛАДКА.

Кожна організація має свої видатки й старається покривати приходами з різних джерел. Зарібкові організації базуються на власних підприємствах, незарібкові мусять опиратися на своїх членах. Члени піддержують свої організації членськими внесками - вкладками. Загально вплачування вкладок є першою ознакою приналежності до даної організації і вони покривають у меншій чи більшій мірі видатки організації. ПЛАСТ як незарібкова організація опирається передусім на членських вкладках.

Вплачування новацької вкладки в нас часто дуже занедбане. Так батьки, як навіть виховники переважно не розуміють чому діти мають платити теж вкладку. Матеріальна користь для ПЛАСТу з новацьких вкладок є мінімальна. Багато більшу користь із плачення вкладки має новак. Бо вкладка - це один із виховних засобів ПЛАСТу, розрахований не на короткий час підготовки до проби, але на цілий час новакування. Новацька вкладка повинна бути заплачена не з грошей, що випрошені на це від батьків, але з грошей віджонених самим новаком на ту ціль. Перед цим треба б виховати новака до такої "великої жертвенности"... , щоби він відмовив собі цукорків, чи іншої дрібниці. Складаючи гроші на вкладку новак вчиться щадити, вправляючи силу волі, щоби ті гроші не видати на купно солодощів. Вплачуючи її щомісячно /не що кілька місяців/, новак приучується до точности й порядку. Вкладка є доказом приналежності новака до ПЛАСТу і тому новак, що її не платить не може називати себе новакком. Щомісячне плачення вкладки вціплює в новака почуття обов'язку піддержувати свою організацію /в пізнішому, зрілому віці - церкву, школи й різні громадські установи/. Плачення вкладки вчить новака як обходитися з грошми. Ці гроші, що призначені на вкладку він не викине на щось непотрібне й тимсамим буде відучуватися від їх розтрачування.

Діти дуже часто забувають про вкладку, а батьки через брак зрозуміння справи не беруть цього до уваги. Тому теж діти так рідко платять вкладку щомісячно, за біжучий місяць, звичайно вони платять за кілька місяців вперед, або назад. А скільки разів буває так, що новак не платить вкладки пів року, аж після того сам батько платить цю залежність. Краще коли батько припильнує дитину, щоби вона своєчасно заплатила вкладку, ніж він сам опісля за неї платить, бо тоді привчає дитину занедбувати її обов'язки.

Складання грошей на вкладку між новакками тепер є рідкістю. Звичайно вони просять батьків про гроші на вкладку, бо всі гроші, що їх вони дістають на свої дрібні потреби вони розпускають на цукорки. Бувають випадки, що новак витрачають гроші, що їх одержали від батьків на вкладку, тоді знов просять про гроші й батьки думають, що новацька вкладка дуже висока. В таких випадках є конечна співпраця виховника з батьками. Добре є видати новаккам на початку року малі картонові виказки, на котрих братчик зазначував би вплачені вкладки. Такі виказки є дуже практичні, бо виховник не потребує писати поквітування за кожних 15 центів. Підпис братчика на виказці заступає поквітування і батько має перегляд про заплачення.

Завданням впорядників є звертати увагу, щоби новак платили вкладки щомісяця і не брали грошей від батьків, але складали самі гроші на це. Коли виховник про це поговорить з батьками воно може допомогти дуже багато. Батьки зацікавлені своїми дітьми й коли їм все вяснити, будуть співпрацювати дуже радо.

О. ГАВРИЛЮК

УСТРОЄВО-ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ НОВАЦЬКИХ З'ЄДНАНЬ
/З а п и с к и/

Коли розглядаємо питання господарського виховання у нашій роботі з новацтвом у низових клітинах, не від речі буде, хоч короткими записками, порушити важливі справи в діяльності цілих з'єднань новацьких частин.

Під висловом "з'єднання новацьких частин" розуміємо більшу кількість об'єднаних частин /гнізд, самостійних роїв/, що діють на певному терені на пр. одної країни, як теж всі новацькі частини Українського Пластового Уладу. ПРОВОДИ новацьких з'єднань - це нормально Крайові Референти Новаків/-ок/, згл. виконувачі обов'язки референтів, а далі Головний Булавний/-а/ УПН.

Устрове-господарські справи новацьких з'єднань дуже тісно в'яжуть з усіма ділянками діяльності поодиноких новацьких частин, новацьких таборів, тощо. З тієї причини є неможливе задовільно пізнати ці справи без звернення уваги на споріднені проблеми новакознання.

В коротких записках не маємо змоги обговорити всі дотичні проблеми, лише маленьку частину із програми новакознання тому їх зміст мусить бути відповідно обмежений. Хочемо сказати лише декількох речей про картотеку новацьких виховників, з в і т у в а н н я і ф і н а н с и.

Уважаємо, що одною з передумов успішного ведення праці в новацьких з'єднаннях є точна й повна КАРТотека новацьких виховників. На жаль її у нас майже не ведеться. Вона повинна обіймати:

- 1/ Активних новацьких виховників;
- 2/ Пластунів, що були виховниками, але відійшли від праці;
- 3/ Пластунів, даного терену, що мають виховницькі кваліфікації, але не ведуть праці з новаками.

Найраніше вести картотеку на спеціальних картонових карточках, за таким зразком:

а/ Прізвище й ім'я, б/ Дата народження, в/ Улад, г/ Пластовий ступінь, д/ Матірня частина, е/ Дата вступу до УПУ, є/ Діловодство, з/ Вишкіл по лінії УПН, ж/ Ступінь новацького виховника, і/ Час праці, к/ Адреса, л/ Осередок, м/ З а в в а г и: спостереження про працю, виконувані діловодства, інші персональні дані, і т.п.

Важливим є, щоби цю картотеку вдержувати в порядку й своєчасно нотувати всі зміни в даних.

ЛИСТУВАННЯ - дуже важливий чинник у праці новацьких з'єднань, зокрема сьгодні, коли вони являється часто є д и м и м засобом зв'язку між проводом і частинами. Деколи вважається у нас, що це зайвий бюрократизм, але для контролю треба провадити к и и г у л и с т у в а н н я за таким зразком:

а/ Число, б/ Дата, в/ Від кого - До кого, г/ Справа, г/ Полагодження, д/ Де знаходиться.

Для уникнення помилок краще проводити одне числування для вхідних і вихідних писем. Коли в проводі з'єднань є більше референтів, /прим. Крайовий реферат/ числування писем є для всіх діловодів, а не окреме для кожного. Для розрізнення або відмічення окремих справ можна комбінувати числа з буквами.

Письма прихідні й копії вихідних треба тримати в окремих течках. В красивих рефератах треба мати окремі течки для кожного осередку, де будуть зберігатись звіти і всі дані, що даватимуть перегляд стану й діяльності осередку. В окремій знову ж течці треба зберігати письма з важливішими напрямними, власними плянами праці, виготовленими переглядами новацьких частин і т.п.

З листуванням пов'язується справа ЗВІТУВАННЯ. Приписи відносно цього різняться до певної міри в деяких випадках. Більшість Крайових Рефератів звітують ПІВРІЧНОГО до Головного Булавного УНН, і КПС. Копію звіту повинні також одержувати всі співробітники реферату, як також крайові референти новаків в інших країнах. Зразки звіту можна кожному в своєму безпосередньому проводі дістати.

ФІНАНСИ - хоч на них спирається ціла наша діяльність, все це в більшості випадків не є задовільно налашдані. Найчастіше буває у нас так, що видатки реферату покривають поодинокі референти власними грошми. Такі видатки, в більшості дрібні, як на пр. на листування, протягом часу збираються в більші суми й тоді є труднощі зі зворотом їх з пластових засобів. Референт не повинен мати зв'язаних рук тим, що не знає чи видаток, що його зробіть на пр. на виїзд до осередків, щоби припильнувати виконання наміченої діяльності, буде йому повернений. Це дуже відбивається на діяльності рефератів. А вже зовсім дивовижним є коли навіть затверджується бюджет реферату, а опісля через кілька років не звертається йому видатків, а то й ігнорується його листи в цих справах. Коли передбачується певну грошову суму на проведення діяльності реферату, треба б її резервувати, щоби особливо новацькі референти й булавні могли нею диспонувати коли потрібно, а не так, як часто буває, що референт не має за що вислати письма, щоби відповісти осередкам на їх запити у важливих справах. Налашдання тих господарських справ це основа діяльності кожної порядної організації.

Для справного ведення праці у проводах новацьких з'єднань треба конечно деякого устаконування, хочби й мінімального. До цього треба зачислити в першу чергу м а ш и н и до писання. Без доступу до машини прямо не можливо полагоджувати справи. Спеціально друкований канцелярський папір т.зв. "фірмовий" і печатка тек немало допоможуть. Поза цим потрібно різних канцелярських приборів, течок на письма, зшитків на конечно книговедення і т.п. Все це торкається важливої господарської підбудови нашої організаційної праці. Її легковаження, відкладання, підриває в основі всецілість нашої праці. І тому, коли перед новацькими виховниками ставиться господарські питання у всій ширині, як важливі у виховному процесі, треба нам всім з'ясовувати собі ясно вагу устрєєвих і господарських проблем для діяльності й буття цілої нашої організації.

ЛИСТ СТАРОГО ОРЛА

ДОРОГІ СІРІ ОРЛИ!

Багаті в спомини повернулися. Новаки домів з пластового табору. Глибоко в їхніх душах закарбувалися ПЕРЕЖИВАННЯ під час теренових ігор. Неоднократно розказували, а може ще й розказують вони своїм товаришам та рідним про свої забави, збитки та досягнення. Збагачені новим досвідом верталися і ми, вихованки з пластового хутора. В глибинах наших душ заховалися також ПЕРЕЖИВАННЯ здобуті, головню під час занять з дітьми. Мимохіть хотів би я підкреслити, як же ж відмінні переживання виховників і вихованків, переживання гурта, що перебуває деякий час спільно, на одному й тому самому місці, разом. Ото ж з одної сторони на ленті переживань записалися творча дія малюків, а з другої педагогічна творчість виховників.

З деякими споминами-міркуваннями виховника я дозволю собі поділитися з Вами в цьому листі: До кімнати команданта вбіг у часі дозвілля новак, ледве ловлячи віддих, сказав: - Братчику, я знайшов "кводра" - положив його на стіл і вибіг, бо, видно, йому спішно було. Не минуло ще декілька хвилин, як на столі лежав теж знайдений доляр. Таких фактів зареєстровано більше, це для нас не новина. Загально вже й то з давен-давня відомий факт, що діти на таборі гублять речі й до щоденних явищ таборового сірого будня належить й те, що багато дітей не зголошують по згублені речі навіть тоді, коли бунчужний чи дижурний показує знахідки під час збірки, чи навіть, коли виложить їх у якомусь місці, щоб таборовики могли докладно їм приглянутися, розпізнати свої і їх забрати. Назагал ДІТИ НЕ ЗВЕРТАЮТЬ УВАГИ НА ЗАГУБЛЕНІ РЕЧІ, може й тому, що почувавться винними в тому, а може й тому, що різноманітні й багаті переживання в постійному русі таборового життя не дають змоги дітям зупинити їхню увагу над так дрібними для них справами, як згублений рушник, "кводер", чи що там інше.

Переглядаючи листи новаків, /про що батькам було доведено до відома/ мою увагу звернуло речення: "мені зрабовано 5 дол.", що його написав американський уродженець до своїх батьків. Перевіряю справу. Питаю, може згубив гроші. "Ні, - з жалем розказує хлопчина - я держав гроші в гаманці, в кімнаті!.. Йому відомо було, що гроші треба було здати братчикові, але знаходить оправдання на своє поступовання. Розмовляючи з хлопцем я вичув його глибокий жаль до того, хто смів абрати його особисту власність й як наслідок жалю, покотилися по осмаленому обличчі перлисті сльозинки ... Мене застановив цей факт тим більше, що він не був окремий на терені таборів. Почування жалю дитини глибоко врізалися в її душу, чи то в наслідок втрати грошей, чи в наслідок порушеного, може й несвідомого, почуття приватної власности. У висліді цього психічного стану - зародження ПІДОЗРІННЯ, а в дальшому НЕДОВІРЯ до своїх товаришів, а може й до виховника. Я радий був би, якщо б хлопонець повернувся домів без сліду психічного уразу, без, може й несвідомого, критичного ставлення до ПЛАСТУ, а може, до того всего, що українське. - Та це була б одна лише сторінка медалі, а друга? Батьки прочитали листа. Що вони подумали про відносини на таборі, не знаю. Не думаю одначе, щоб похвали сипалися на адресу організації, бо жаль дитини переноситься звичайно й на батьків, що бачать у своїй дитині ідеал. З вузького родинного круга часто потаборові міркування батьків виходять дальше й НЕСЛАВА осінним вітром несеться невідомо куди.

Я проаналізував один лише факт нашої таборової на жаль дійсності., й висловив мої міркування, як його можливі консеквенції. Очевидно, що хід моїх думок міг у даному випадку відповідати дійсності, але й міг бути за далекойдучий.

Як не було б треба підкреслити можливість далекойдучих наслідків порушення чужої власності на таборі. Тому нам треба застановитися над засобами, що їх маємо до вжитку, щоби оминати неприємностей в час таборування і з тим пов'язаної евентуальної післятаборової неслави.

СТАРА ТАБОРОВА ПРАКТИКА КАЖЕ: таборовики обов'язані здати гроші В ДЕПОЗИТ ВПОРЯДНИКОВІ, враз зі списком річей, що їх привезли на табір. Про таке розпорядження команданта табору треба заздалегідь ПОІНФОРМУВАТИ БАТЬКІВ і довести НОВАКАМ до відома на початку таборування, докладніше це розяснити під час розподілу на рої відповідними поясненнями про причини такого розпорядження і з поданням способу вибирання грошей. Впорядник приймає гроші й в міру потреби видає їх новакові за роспискою. Іншими словами впорядник нормує справою грошей в руках новака на таборі, що допомагав команді табору в її виховній праці, бо запобігає виникненню різних евентуальних наслідків на таборі й після табору. Розв'язка, як бачите, коротка, ясна, рішуча.

На закінчення листа мені незвичайно приємно з глибини душі висловити мою вдячність Вам, Дорогі Сірі Орли, за переслані мені дружні привіти, так збірні, як й індивідуальні з різних пластових нагод. Я радий, що Ви пам'ятаєте про мене, що далеко від Вас, самітно живу на узбіччі Цюріхської гори.

Ще раз щире СПАСИБІ Вам за це.

Бажаю Вам дальших успіхів у Вашій праці й здоров'я сердечно.

С К О Б !

Ваш

СТАРИЙ ОРЕЛ

Листопад 1955.

Іванна САВИЦЬКА

СПОГАД ПРО ДІДУНЯ АНДРЕЯ

Ввечорі, як ляжу спати,
Сідає біля мене мати
І спогадів чарівний світ
Вона малює з давніх літ.

А вчора матінка єдина
Сказала так: Моя дитино!
У спогадах із мого краю
Дідуня нині я згадаю.

Такого сивого, старого,
Що добрих діл робив всім много,
У святоюрським замку жив,
Дітей малих над все любив.

І грошей не жалів ніколи
На шпиталі, старців і школи.
Це наш АНДРЕЙ - МИТРОПОЛИТ,
Що вічним сном героя спить.

І матінка моя єдина
Сказала ще: Молись, дитино,
Щоб сповнення святих ідей
Благословив ДІДУСЬ - АНДРЕЙ...

Леся ХРАПЛИВА

ГЕРОЯМ ЛИСТОПАДУ

Поклін Вам, лицарі! Поклін,
Листопадові Герої!
Ви розженили небоклін
Промінням волі золотої.

У темну ніч, в осінній час,
Як листя падало зів'яле,
Ви принесли весну до нас,
І сонце волі засіяло.

Поклін Вам, лицарі! Поклін,
Борці Червоної Калини!
Мов стоголовий срібний дзвін,
Хай слава Ваша світом лине!

Бо Ви в історії ще раз
Турму розбили і кайдани,
Пресвітлий, давній волі час
Ви воскресили знов ділами.

Поклін Вам, лицарі, Поклін!
Що міт нам гордий Ви лишили!
Повік в серцях остане він,
Хоч і над Вами вже могили.

Задивлені в зоряний міт,
Ми йдемо Вашими слідами.
Поклін Вам, лицарі, Поклін,
І вічна пам'ять поміж нами!

В. ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

У ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

Удосвіта озвався дзвін
Залізним словом -
Розніс веселу вістку він
Над сонним Львовом:

"Прокинься, Львове, і радій
Днем чину й зваги -
Вдянувся пишно ратуш твій
У рідні стяги.

І юне військо, рідна кров,
Преурочисто
Бере тебе під свій покров,
Прекрасне місто!"

Ширяє радість наче птах,
По мрячнім полю -
Ввесь край в веселих прапорах
Стрічає волю.

Піднявся нарід і пішов
На все готовий:
За волю дав життя і кров
У ріднім Львові.

Згадаймо разом славні дні,
Ростім надію,
Хай світять нам, немов огні,
І хай нас гріють.

В 11-ті роковини смерти

* 29. VII. 1865

† 1. XI. 1944

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ГРАФ ШЕПТИЦЬКИЙ
ПОКРОВИТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ, ДОБРОДІЙ ПЛАСТОВОГО УЛАДУ,
КНЯЖИЙ ФУНДАТОР ПЛАСТОВИХ – НОВАЦЬКИХ ТАБОРІВ

Перший новацький табір відбувся в 1926 р. у віллі Митрополита Андрея, в Корчині. Ця вілля була частим місцем відпочинку для пластових мандрівок по Бескиді в напрямі на Парашку, Урич, Маківку.

Перший юнацький табір відбувся в митрополичих добрах на Кам'янці коло Підлютого в 1924 р. Після того одержано від Митрополита місце й весь деревний матеріал на будову славного табору на Соколі, що стався обласним осередком пластового вишколу, оспіваний у пластових піснях і споминах.

Від 1928 р. Митрополит Андрей віддав у користування Уладу Новиків приміщення лікувального заведення в Підлютому, де відбувалися новацькі табори в рр. 1928, 1929, 1930, 1931.

В 1930 р. на передодні розв'язання Українського Пласту польською владою, відбувся теж у Підлютім історичний табір Пластового Сеньйорату.

В 1929 р. подарував Митрополит Андрей чудову плоду та деревний матеріал для новацького табору в Остодорі, що діяв вже після розв'язання УП від 1932 р. під фірмою "Оселя ім. Митр. А. Шептицького". Польська влада мусіла коритись перед великим авторитетом Митрополита й не важилась цілком заборонити таборування, що його хоч неофіційно далше провадив Пласт.

Іванна САВИЦЬКА

Н А Ш Л Ь В І В

Наш любий Львів, наш рідний Львів,
Це город галицьких князів.
Він в листопадовому зриві
Свідчив сердець чуття правдиві.

На пісні бової звук
Вхопили зброю сотні рук ...
"Не буде більше кривд, не буде!!"
Кричали молодечі груди ...

Знялися гордо до гори
Свободи вільні прапори
І сонце Золотої Воли
Нам рани гоїло і бої ...

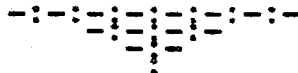
Кайдани впали навісні,
І радісні, дзвінкі пісні
Співала доленька ласкава:
Героям слава! Тричі слава!

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО

Українське військо мов з могили встало,
Загреміло в бубни, і в сурми заграло;
Розгорнуло прапор сонячно - блакитний,
Прапор України, рідний - заповітний.

Вільну Україну не скують кайдани,
В обороні волі наше військо стане.
Заревуть гармати, забряжчать наблі,
Не дадуть внаругу Рідної Землі.

Від дощу, від грому, оживе руїна,
Зацвіте квітками Вільна Україна.
Творчий дух народу із могили встане
І здивують всесвіт лицарі - титани.

Містимо пісню "ЗА УКРАЇНУ" слова поета М. ВОРОНОГО в музичному укладі на фортепіан Я. ЯРОСЛАВЕНКА, відомого нашого композитора, творця мелодії пластового гимну "Цвіт України" і гимну Закарпатських Пластунів.

Пісню "ЗА УКРАЇНУ" в супроводі фортепіану чи акордіону може співати нонадство навіть одним голосом на різних святочних виступах.

За Україну!

Za Ukrajinu!

Сл. М. Вороного.

Муз. Я. Просявненка.

Moderato, poco mosso.

1. За У-краї - ну, зогнем за-

дзі - тя, ру-шай - мо

f *trem.* *sfz* *con espressione*

брат - тя всі впе - ред, всі вперед! слуш - ний час кли - че нас: нуж - бо драз слав - нять свя - тий на -

sf *crescendo*

каз! — За У-краї - ну, заї - і до - лю, за честь во - люза на - рад,

largiti. *ff*

во - люза на - рад, за на - рад! Coda. Закінчення.

ritard. assai *ff* *a tempo* *ff*

2. Гомебні пута
Ми вже порвали
І зруйнували
Царський трон!
З під ярем,
І з тюрем,
Де був гніт
Ми йдем на вільний світ!
За Україну, за її долю,
За честь і волю, за народ! 2р.

3. О Україно!
О рідна Ненько,
Тобі вірненько
Присягнем!
Серця кров
І любов,
Все тобі
Віддати в боротьбі!
За Україну, за її долю,
За честь і волю, за народ! 2р.

4. Вперед же, браття!
Наш прапор має
І сонце сяє
Нам в очах!
Дружний тиск,
Зброї блиск,
Нари гнів
І зним свободний спів!
За Україну, за її долю,
За честь і волю, за народ! 2р.

І Г Р О В И Й К У Т И К
---:---:---:---:---:---:---:---:---:---

Г Р И В Д О М І В Ц І

БУДЬ БИСТРИЙ

Тип: чуттєва, - спостережливість.

Участь: рій-гніздо.

Виряд: листки з дерева двоякого роду /н.пр. дубові й кленові/.

Перебіг: Провідник ховає певну кількість листків двоякого роду дерев, відтак ділить рій на дві групи /якщо участь бере гніздо то гру проводить роями/. Кожна група має свого провідника. На даний знак всі починають шукати заховані листки. Хто з учасників відшукає листок дає умовлений знак своєму провідникові, а цей забирає листки. Котра група скоріше вишукає більше листків, - виграє. Ховати треба стільки родів листків, скільки є груп.

КОЗАК І ТАТАРИН

Тип: рухова.

Участь: гніздо.

Виряд: невеликий предмет.

Перебіг: На середині кімнати лежить якийсь предмет. Під двома протилежними стінами два рої, - козак і татарин. Один козак і один татарин ставть недалеко предмету і козак виконує різні рухи, а татарин мусить їх наслідувати. В певному моменті козак хапає предмет і втікає до своїх. Якщо татарин по дорозі не зловить козака, сам попадає в ясир. Потім козак і татарин міняються ролями. Виграє група, що взяла найбільше противників в ясир.

ПЕРЕТНИ НИТКУ

Тип: чуттєва, - орієнтація.

Участь рій-гніздо.

Виряд: шнурок, нитки, хустка, ножиці.

Перебіг: Від стіни до стіни на висоті голови новака простягається шнурок. До нього у відступах присилується на нитках дрібнички, як нагороди. З визначеної віддалі пробує новак перейти зі зав'язаними очима похід шнурок і по дорозі протяти одну нитку. Другою рукою не вільно собі помагати. Відрізану нагороду новак забирає собі.

Гри подав Братчик МИКОЛА С.

ПЕС

Тип: рухова.

Участь: рій.

Виряд: нитка, цукорки.

Перебіг: Братчик вішає по середині кімнати на нитці цукорки, на висоті, що мусить бути просована до кожного новака зокрема. Цукорки повинен доторкатися голови новака, коли він стоїть під ним, або мусить бути і цаль над головою новака, коли є місце розігнатися. Новак має підскочити /змієця або розгону/ та захопити зубами цукорки. Виграє новак, що захопив цукорки у зуби, або зірвав його з нитки. /Ця гра взята зі збірки гор проф.І.Боберського і випробувана з успіхом/.

ПРИПНЯТИЙ ПЕС

Тип: рухово-чуттєва.

Участь: рій.

Виряд: великий стіл, хустина.

Перебіг: Пес - новак зі зав'язаними очима стоїть біля великого стола, доторкаючись його одною рукою. Інші новаци тоять теж довкола того самого стола й також доторкаються його одною рукою. Рук не вільно відривати від стола. Завдання пса є зловити когось із граців, що тоді стає псом. Хто відірве руку від стола - відпадає з гри. Це є лапанка, при якій новаци дуже розгріваються, тому треба проводити цю гру дуже коротко /3 - 4 зміни пса./

Відміна гри: Новак, що був псом не бере участі в дальшій грі.

Гра з незнамого джерела.

КОТИ та МИШІ

Тип: рухово-чуттєва: орієнтація.

Участь: рій.

Виряд: паперові миші.

Перебіг: Братчик покаже новацим як витати з сірого, мишоподібного паперу силуетки мишей природної величини. Мишок потрібно на одну менше як учасників гри. Братчик збере всі виконані мишки від новаків. Коли учасників гри нема в кімнаті/вийшли за двері/, братчик укладає мишки на видному місці в тіні хатніх предметів /крісел, столів - тощо і кличе "котиків". Котики прибігають і кожний старається знайти й зловити одну мишку. Новак, що не знайшов мишки, бо для нього не стало, програє і відпадає від гри. Число мишок зменшується на одну й гра продовжується. На кінці лишається 1 мишка і 2 котики. Виграє новак, що знайшов ту мишку.

Відміна гри: Є одна мишка, що її шукають всі. Виграє новак, що її знайде й принесе братчикові. Новак, що виграє переводить гру даліше - ховає мишку.

Гра опрацьована на підставі пропозиції самих новаків.

Гри подав Братчик ВОЛОДИМИР К.

Г Р И З И М О Ю Н А С Н І Г У

ЗАПАМ'ЯТАЙ СЛІД

Тип: чуттєва - на снігу.

Участь: гніздо.

Перебіг: РІЙ А. сідає так, щоб РІЙ Б. міг оглядати черевки його членів впродовж 1-2 хвилин. Потім один з роя А перейде по снігу так, щоб ніхто з роя Б. цього не бачив. Згодом гніздовий покликне кожного новака по черзі з роя Б і цей має пізнати хто з роя А зробив даний слід.

Завваги: не дозволяти новацим сідати на снігу.

ЗАБЕРИ ПРЕДМЕТ

Тип: рухова на снігу.

Участь: гніздо.

Перебіг: Новаци стають двома лавами, одна проти другої у віддалі 10-20 кроків. Посередині між лавами накреслити коло. В центрі кола стоїть стіл, на якому покладено якийсь предмет. На умовлений знак з одної лави вибігає новак та намагається захопити предмет.

Трьох новаків з протилежної лави ціляють в нього сніжками. Якщо новаків вдасться взяти предмет з кола, не будучи поціленим, здобуває для своєї групи одну точку. По 3-5 перебігах лави міняються ролями. Виграє лава, що здобуде найбільше точок. Гру проводити в теплий зимовий день. Звернути новакам увагу, щоби не збивали твердих снігових куль, в г о л о в у ціляти н е в і л ь н о.

КРИЖИНИ

Тип: рухова на снігу.

Виряд: палиця й крижина для кожного новака.

Участь: рій - гніздо.

Перебіг: Новаци розміщені на майдані невеликими групами - роями. Проти кожної групи, що стоїть півколом на віддалі 11-15 кроків, на снігу накреслене колесо. На умовлений знак новаци котять свої крижини у назначене коло. Виграє той, хто перший пригнав крижину. Якщо участь бере гніздо, то слід зробити змагання між першунами роїв за мистецтво гнізда.

СТРІЛЬЦІ

Тип: рухова на снігу.

Участь: рій.

Перебіг: Змагуни стають рядом 10-15 кроків від цілі. Кожен по черзі кидає до цілі по 5 разів сніговою кулею. Якщо новак на 5 метрів здобув 5 точок стає мистцем. Хто матиме найбільшу кількість точок, - цей переможець. Такі самі змагання перевести лівою рукою.

ПЕРЕХІД ЛІНІЇ ВАРТОВИХ.

Тип: теренова на снігу.

Участь: гніздо.

Виряд: снігові кулі.

Перебіг: учасників ділимо на дві частини. Одна - вартіві, уставляються рогаткою в густозалісеному терені. Вартіві озброюються сніговими кулями. Друга частина має завданням перейти через лінію вартівих. Коли вартівий побачить когось з другої групи, ціляє в нього сніговою кулею. Якщо вцілить, то той виходить з гри. Виграють вартіві, якщо не пропустять у визначеному часі /пів години/ половини противників.

ПАМ'ЯТНИК

Тип: рухова на снігу.

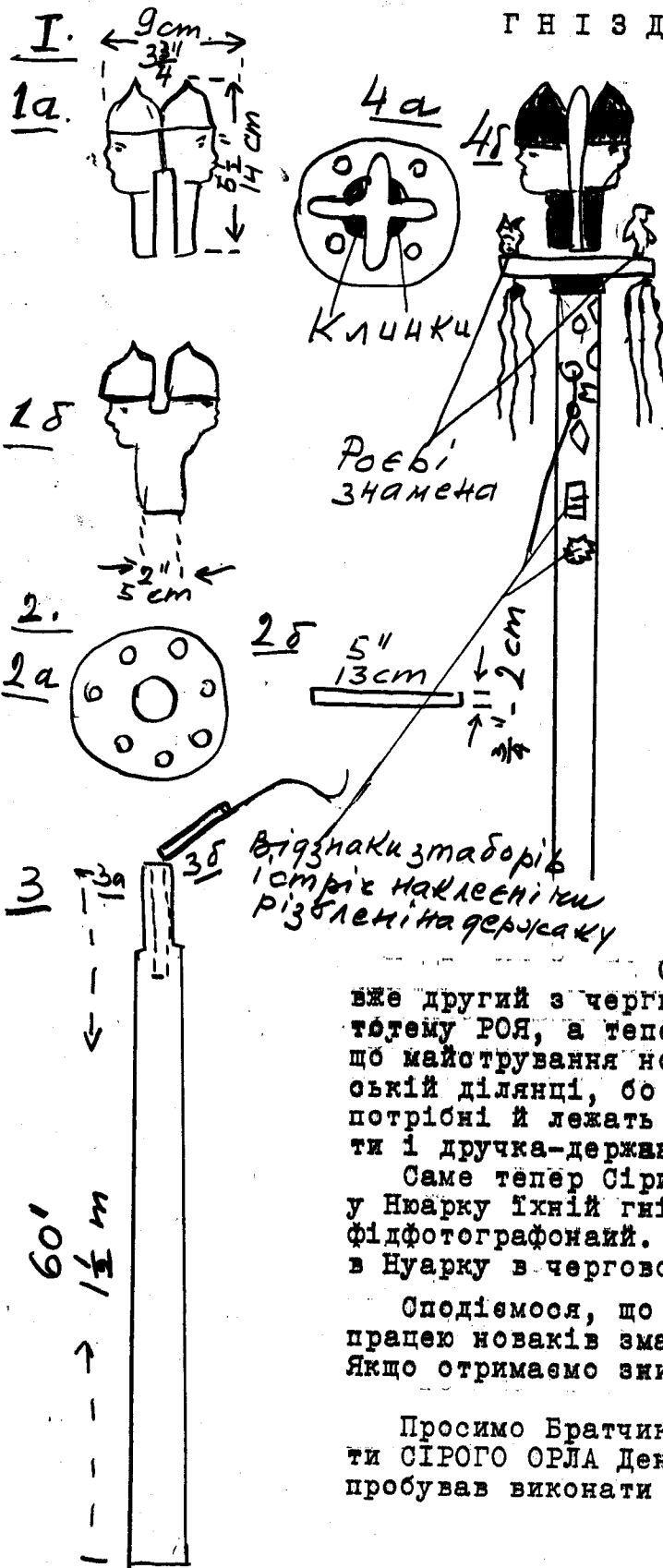
Участь: гніздо.

Перебіг: Гру переводити роями. Новаци розташовуються у різних кінцях майдану, в однаковій віддалі від центру. На декільки кроків від центру, зі сторони від кожної групи накреслюють лінію. На знак кожний новак котить снігову кулю в напрямі до центру. Група новаків, що перша прикотить кулю, намічує плян будови пам'ятника і виконує при співпраці інших роїв. З хвилиною зібрання всіх куль в центрі, доцільним є зробити перерву, підчас якої можна перевести іншу гру.

Гри подав Сірий Орел Микола С.

БЕДНАРСЬКИЙ Денис - Ньюарк

ГНІЗДОВИЙ ТОТЕМ ІЗ ДЕРЕВА

1. 1 а, 1 б, - голови чотирьох КНЯЖИХ ВОІНІВ, що вкладаються заглибленнями а/ і б/ та творять чотиригранну фігуру /як на рис. 4 б/. - 1 в. - вид збоку одної пари голів.

2. 2 а, - вид згори дерев'яного кружка з отвором всередині /для дручка-держака/ і кількома дірками на краях кружка, для росвих символів.

2 б, - вид збоку кружка /грубість/

3. 3 а, - палиця-держак із тоншим закінченням вгорі, що повинен тісно входити в центральний отвір у кружку.

3 б, - маленька пляшечка, або мішечок із плястики до якого вкладається кусник вугликів із ватри /новацький обряд/. Пляшечку або мішечок вкладається до отвору, що зазначений перериваною лінією, а витягається їх за шнурочок.

3 в, - вид згори держака.

4. 4 а, - вид згори цілого тотему з перехрещеними головами воїнів і дірками для росвих знамен по боках. Клинки, що є зачорнені є для того, щоби утворити округлу форму частини, що входить до центрального отвору.

4 б, - загальний вид тотему із зачорненими клинками до кінця і шнурками, що їх зміцнюють.

СІРИЙ ОРЯД Денис БЕДНАРСЬКИЙ виготовив оце вже другий з черги проєкт ТОТЕМУ. Перший проєкт був для тотему РОЯ, а теперішній це тотем Г Н І З Д А. Він вияснює, що майстрування новаків це також виховний засіб в господарській ділянці, бо всюди є багато кусків дошок, що нікому не потрібні й лежать без ужитку. З трьох дошок середньої грубости і дручка-держака можна виготовити гніздовий тотем.

Саме тепер Сірий Орєл ДЕНИС докінчує при співпраці новаків у Ньюарку їхній гніздовий тотем і обіцяє, що його модель буде фідфотографонай. Ми радо помістимо фотознимку тотему Гнізда в Ньюарку в черговому випуску ВОР.

Сподіємося, що це засхотить теж інших братчиків - власнох працєх новаків змайструвати тотем для свого гнізда чи роє. Якщо отримаємо знимку виконаних тотемів помістимо її в ВОР.

Просимо Братчиків відгукнутись і висловити думки на проєкти СІРОГО ОРЯДА Дениса тотемів росвого й гніздового. Чи хтось пробував виконати тотем і як це йому вдалося?